

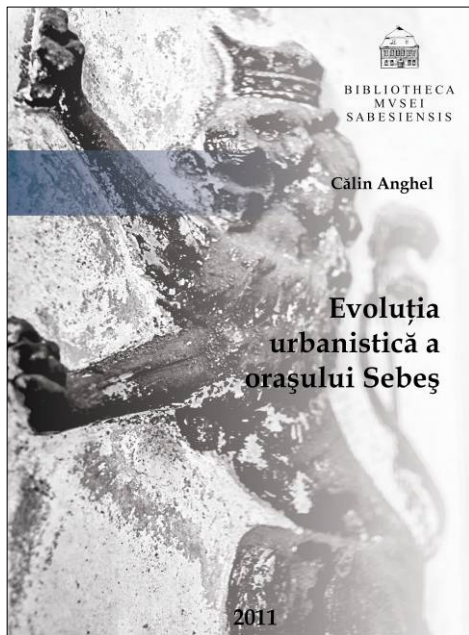
Călin Anghel, *Evoluția urbanistică a orașului Sebeș*, Alba Iulia, Editura Altip, 2011, 294 p.

La începutul anului 2011, a fost publicat cel de-al doilea număr din seria *Bibliotheca Musei Sabesiensis* și anume lucrarea semnată de Călin Anghel, *Evoluția urbanistică a orașului Sebeș*, care urmărește istoria și dezvoltarea urbanistică a Sebeșului, din secolul al XIII-lea până la începutul secolului XX. Cartea publicată este teza de doctorat a autorului, susținută public, în anul 2009, la Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, sub coordonarea acad. Marius Porumb.

De altfel, lucrarea propriu-zisă este precedată de un **Cuvânt Înainte** semnat de academicianul Marius Porumb. Urmează o **Introducere**, în care autorul subliniază rolul important pe care l-a jucat Sebeșul, o perioadă, în peisajul urban transilvănean și apoi precizează o serie de aspecte de metodă, în ceea ce privește documentarea și elaborarea lucrării, preferând prezentarea cronologică a etapelor dezvoltării urbane a localității.

În primul capitol - **Cadrul geografic** - sunt prezentate informații diverse referitoare la localizarea orașului, la formele de relief înconjurătoare, la clima și vegetația zonei, toate constituindu-se în factori care și-au pus amprenta, într-o anumită măsură, pe evoluția localității. Istoria orașului, de la colonizarea sașilor în această zonă și până la Primul Război Mondial, este prezentată în cel de al doilea capitol - **Cadrul istoric**. Sunt prezentate principalele momente din trecutul localității ca: prima mențiune documentară a acesteia, în anul 1245, sub numele **Malembach**, dobândirea statutului de oraș (*civitas*) în 1341, atestarea existenței a 19 bresle în 1376, obținerea de privilegii ca cel din 1387, prin care orașul se putea înconjura cu ziduri din piatră ș.a. Alte evenimente cum ar fi cucerirea orașului de către turci, în două rânduri - 1438 și 1661 - sau pierderea privilegiilor în urma donării orașului fraților Pongratz, între 1465 și 1476 și-au pus amprenta în mod negativ asupra evoluției localității. De atunci Sebeșul nu a mai depășit statutul de târg.

În cel de al treilea capitol - **Orașul Sebeș în istoriografie** - autorul prezintă în amănunt și critic contribuțiile istoriografice care au ca subiect Sebeșul. Este alcătuit din două părți: **Surse istorice din secolele XVI-XVIII privind orașul Sebeș** și **Orașul Sebeș în istoriografia din secolele XIX-XX**. Autorul a trecut în

revistă, cronologic, cele mai importante contribuții istoriografice referitoare la trecutul și monumentele orașului ce aparțin unor istorici sași și români, ca: Ferdinand Baumann, Albert Amlacher, Viktor Roth, Virgil Vătășianu și Theobald Streitfeld.

În capitolul următor - **Evoluția urbanistică a orașului Sebeș, până în secolul al XVI-lea** - ne este prezentată geneza și evoluția din punct de vedere urbanistic a localității, din secolul al XII-lea. Schimbările sunt prezentate cronologic, fiind subliniate transformările pe care le produc în peisajul urban noile construcții ridicate pe arealul localității: bazilica romanică, fortificația bisericii, corul gotic de tip hală, fortificația orașului și Casa Zápolya.

Al cincilea capitol - **Evoluția urbanistică a orașului Sebeș în secolele XVII-XVIII** - este cel mai important și mai interesant al lucrării. Este alcătuit din trei părți, în care autorul prezintă pe rând dezvoltarea *orașului interior*, constituirea și evoluția suburbiilor. În subcapitolul **Evoluția urbanistică a orașului *intra muros***, sunt urmărite transformările pe care le înregistrează orașul propriu-zis, dintre ziduri, și sunt dezvăluite aspecte importante ce țin de organizarea administrativă a acestuia, cum ar fi întinderea celor patru quartale: *Rosarum, Jacobi, Petri și Siculorum* și activitatea Vecinătăților sebeșene. În următorul subcapitol - **Suburbiile românești: geneză și evoluție urbanistică** - este urmărită evoluția suburbiilor românești, de la prima atestare documentară (1531) și până în secolul al XVIII-lea când s-a constituit un al doilea „cartier” al românilor, așa numita măierime, pe arealul glacisului fortificației orașului. Prima suburbie locuită de români s-a dezvoltat de-a lungul râului Sebeș și în secolul al XVIII-lea exista aici un cimitir și o biserică de zid. În cel de al treilea - **Suburbia emigranților din Durlach și Hanau: constituire și evoluție urbanistică** - autorul prezintă noua suburbie constituită de grupurile de emigranți germani, așezate în 1749 și 1770 la intersecția vechiului drum spre Alba Iulia cu cel spre Daia, în partea de nord a *orașului interior*.

În capitolul **Evoluția urbanistică a orașului Sebeș în secolele XIX-XX** este prezentată dezvoltarea orașului în întregul său. Întregul teritoriu este atins de modernizare, și ca tendință dominantă trebuie amintită aceea de înlăturare a „granițelor” dintre diferitele „cartiere” ale orașului. Demersul produce și pagube unor monumente, acum sunt demolate părți din fortificația orașului: porțiuni din curtină, barbacanele și turnuri. Toate cartierele își măresc sensibil suprafața, se construiește destul de mult și se constituie noi străzi. Acum orașul atinge, în linii mari, suprafața pe care o ocupă și în prezent.

În încheiere, lucrarea are prezentate **concluziile** și este completată de **bibliografia selectivă, lista ilustrațiilor, anexe**, imagini, hărți, planuri, un nomenclator al străzilor și un **Indice de nume și locuri**. Imagini alb-negru și color au fost inserate atât în cuprinsul lucrării, cât și în anexă și trebuie subliniate condițiile grafice deosebite, în care a fost publicată cartea.

Radu TOTOIANU*

---

* Muzeul Municipal „Ioan Raica” Sebeș; e-mail: rtotoianu@yahoo.com.